WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone:
BArclay 7-4125

РІК LXVIII. ЦЕНТІВ 12 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 11-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1961 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 28. VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ ПРЕДЛОЖИВ КОНГРЕСОВІ ПЛЯН ПОШИРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ОПІКИ

14.2 МІЛЬЙОНА СТАРШИХ ОСІБ МАЛИ Б ПРАВО КОРИСТАТИ З МЕДИЧНОЇ ОПІКИ В РЯМКАХ СОЦІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вашингтон. — Президент Кеннеді звернувся з окремим зверненням до Конґресу, в якому представив, як треба піклуватися здоров'ям американських громадян від колиски аж до гробової дошки. Згідно з тим пляном, як заявляють із урядових кол, в дні 1 січня 1963 року 14.200,000 осіб у віці понад 65-ох років мали б право користати з медичної допомоги в рямках соціяльного забезпечення. Здійснення цього пляну опіки над здоров'ям в першому році його існування коштувало б $1.1 більйона, а збільшення ставок до соціяльного забезпечення винесло б в першому оперативному році $1.5 більйона. Хто заробляє річно $5.000, або більше в 1962-му році мав би платити до соціяльного забезпечення на $6 більше, як тепер, а в 1963-му на $12.50 більше. На стільки більше платили б і працедавці за своїх затруднених. Президент Кеннеді заявив, що його плян опіки над здоров'ям громадян аж ніяк не є так званою „соціяльною медициною". Це, сказав Кеннеді, є наперед заплачені кошти лікування і пацієнт матиме повну волю вибрати собі лікаря і шпиталь. Цьогорічний плян опіки над здоров'ям є дещо зміненим в порівнянні з минулорічним законопроєктом, який не знайшов більшости в Конґресі, і тоді Конґрес прийняв законопроєкт, який передбачає державні фонди стейтам на медичну допомогу старшим особам, але тільки тим, які виказуться, що вони не мають своїх засобів на лікарську опіку. „Здоров'я нашого народу, каже Кеннеді, є ключем до нашого майбутнього. Ми мусимо допомогти тим людям, які не хочуть бути прошаками і користати з милостині", але які не мають на стільки власних грошей, щоб самим оплачувати побут в шпиталях. Цей плян мав би ділити, але тільки частинно, якщо його ухвалить Конґрес, від 1-го липня 1961-го року. На фінансування цієї програми треба збільшити ставки до соціяльного забезпечення по $0.25 і від затрудненого і від працедавця від січня 1963-го року. Ставки треба буде платити від заробітньої суми до $5,000, а не так, як тепер, коли оподатковані є на соціяльне забезпечення заробітки до суми $4,800. Згідно з пляном Кеннеді особи у віці понад 65 років мали б такі права на медичну допомогу: 1) Вони могли б користати 90 днів із лікування в шпиталях, але перші 10 днів побуту в шпиталі пацієнт мусів би сам оплачувати по $10 денно, — після того кошти платило б соціяльне забезпечення. 2) Після виходу зі шпиталю недужий мав би право на опіку медичних піклувальниць, вона впродовж 180-ох днів. 3) Недужі мали б право користати з клінік, за те вони платили б по $20, а решту коштів платило б соціяльне забезпечення. 4) Хворі мали б право на опіку міських піклувальниць впродовж 240 днів. Згідно з новим пляном медичної опіки федеральний уряд збільшив би фонди на такі цілі, щоб піднести можливості лікування населення ЗДА: 1) Допомога федерального уряду на будову шпиталів. 2) Фонди на створення стипендій для студентів медицини і дентистики видавав би федеральний уряд. 3) Уряд допомагав би будувати доми для медичних піклувальниць, щоб вони могли легше обслуговувати населення. 4) Уряд дбати має і про кращу опіку над здоров'ям дітей, починаючи від їх народження. Але проти цього пропонованого пляну медичної опіки над старшими особами гостро виступають республіканські члени Конґресу, які минулого року допомогли ухвалити законопроєкт, який після підписання президентом Айзенгавером став законом. Вони кажуть, що треба вичекати, аж буде діяти той закон, і після того його змінювати. Ще не є відомо, як до запляновоного Кеннеді законопроєкту поставляться південні демократи. Коли б вони були проти пляну Кеннеді, то малі були б вигляди на те що його ухвалить Конґрес в цьому році. Демократи хвалять плян Кеннеді, і, як заявив спікер Палати Репрезентантів Сем Рейберн, будуть його підтримувати.

Проголосили нових 25 районів із більшим числом безробітних

Вашингтон. — Департамент праці 9-го лютого повідомив, що 25 районів взяли на список тих, які мають більше число безробітних, це значить, де число безробітних виносить 6 відсотків робітних сил, або і більше. Між новими районами є такі: Філаделфія, Клівленд, Балтиморе, Лос Анджелес, Нюарк, Ст. Луїс і Кензас Ситі. На всіх 150 більших промислових районів аж 76 є вже на списку з більшим числом незатруднених. Число безробітних в деяких районах дійшло до 12 відсотків робітних сил. За рецесії в 1958 році число таких районів виносило 89. На рекомендацію президента Кеннеді секретар праці Голдберґ в п'ятницю суботу і неділю має перевести інспекцію деяких районів із більшим числом безробітних. Він відвідає Шикаго, Ґері, Савт Бенд, Дітройт, Колюмбус і Пітсбурґ.

В АМЕРИЦІ

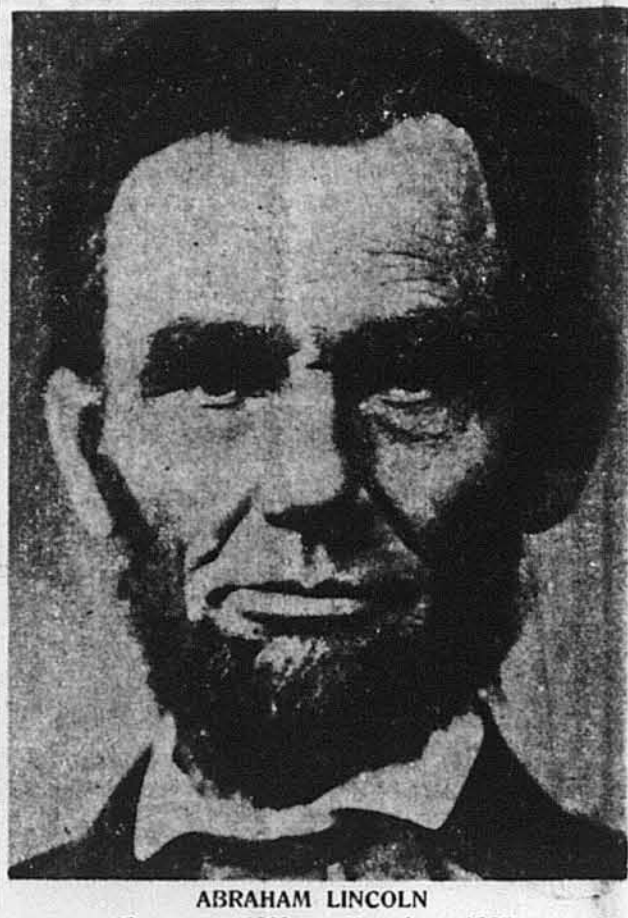
● **Президент Кеннеді** під час останньої пресової конференції відповідав на запити республіканців про „угодівство" нового демократичного уряду у відношенні до комуністів тому, що він не дозволив адміралові Арлі А. Бирке гостро говорити про комуністичну загрозу. Кеннеді заявив, що президент Ф. Д. Рузвелт добре порадив всім американцям, щоб завжди „говорили лагідно, але при тому, щоб тримали за плечима патик". Але кінцевих слів не чули журналісти, бо вже новий запитував ставив новий запит Кеннеді, звертаючися до нього словами „містер Президент".

● **3-річна донька Президента** Каролайна привезла з собою з Флориди канарку, яку назвала „Робином", бо вона любить пташки робін. Секретарка пані Кеннеді Памела Тирнер, пояснила, що Каролайна має ще птаху вже цілий рік. Крім того вона має ще котика, який називається „Том Кіттен", а її песик „Чарлі" ще не є в Білому Домі, бо перебуває в домі матері пані Кеннеді у Вірджінії.

● **Головний прокуратор ЗДА** Роберт Ф. Кеннеді, бувши на прийнятті в Білому Домі разом із Міхайлом Меншиковим, запросив совєтського амбасадора відвідати головну квартиру департаменту справедливости, „звідки ми слідкуємо за комуністичними шпигунами". Меншиков відповів, що охоче вистачить подивитися „на цей будинок зовні".

● **Брат кубинського прем'єра** Фіделя Кастра Равль, який є міністром збройних сил, промовив до вірних режимові Кастра студентів і закликав їх підтримувати прем'єра проти „воєнних злочинців у священичих ризах". Равль казав, що священики затрують уми дітей та настроюють їх проти кубинської революції.

АБРАГАМ ЛІНКОЛЬН

ABRAHAM LINCOLN
12 лютого 1809 — 15 квітня 1865

Прем'єр Діфенбейкер відвідає президента Кеннеді

Вашингтон. — Президент Кеннеді заявив на пресовій конференції, що він запросив канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера на конференцію в дні 20 лютого, саме перед нарадами прем'єрів країн Коммонвелту. Президент Кеннеді сказав, що на нарадах із канадійським прем'єром обговорюватимуть всі проблеми, які відносяться до ЗДА і Канади. 18-го лютого має прибути до Вашингтону австралійський прем'єр міністрів Роберт Гордон Мензіс, який також поїде на лондонську конференцію. Кеннеді сказав: „Я дуже тішуся, що Діфенбейкер прибуде сюди. Ми влаштуємо другий сніданок в його пошану в Білому Домі. На мою думку це є дуже важливе, щоб продовжувались приязні відносини між двома давніми приятелями". В політичних колах гадають, що на цих нарадах, які триватимуть коротко, обговорюватимуть економічні проблеми, які зайшли, внаслідок цього, що ЗДА плянують дійти до збалянсованого бюджету в платностях із закордоном. Канада може потерпіти внаслідок американської торговельної політики, бо вона вже тепер має одномільйоновий дефіцит в торгівлі із ЗДА.

Конгрес в першому місяці не ухвалив жадного важнішого законопроєкту

Вашингтон. — Журналіст пресового концерну Скріппса-Говарда Маршалл МекНіл робить підсумки праці Конґресу в першому місяці і стверджує, що Конґрес досі не ухвалив жадного важливішого законопроєкту, тільки займався змінами процедуральних постанов та затверджував номінації, — зробленні президентом Кеннеді. Цей журналіст пише, що мине ще і другий місяць, поки Конґрес почне працювати над законопроєктами, яких сам уряд має внести кільканадцять, і то дуже важливих для скріплення економіки країни та припинення економічної зниження. Безчинність Конґресу дає можливість Президентові формувати свою політику в домашній і закордонній ділянках. Але вона вже тепер каже передбачати, що на весні і на початку літа Конґрес із поспіхом буде перемельовати численні законопроєкти, а деякі не будуть взагалі на нарадах Конґресу, бо забракне часу на їх обговорення, бо Конґрес спішитиметься на вакації. Палата Репрезентантів досі ухвалила збільшити число членів в Комісії Правил, а Сенат досі не закінчив нарад над зміною свого реґуляміну, який вможливлював би ухвалювати ліберальніші законопроєкти.

Конґресмен Лесінскі домагається перепису населення щоп'ять років

Вашингтон. — Голова підкомісії перепису населення конґресмен-демократ із Мічиґену Джан Лесінскі заявив, що треба б змінити конституцію ЗДА, щоб перепис населення відбувався щоп'ять, а не щодесять років. Десятирічний перепис не дає вірного стану чисел населення ані господарської проблеми, бо населення і економіка швидко зростають і вже в шостому або сьомому році після перепису немає докладних статистичних даних. Уряд видає річно коло трьох більйонів долярів на допомогу стейтам і розділює її згідно зі станом населення окремих стейтів. Немаючи нових статистичних даних, уряд мусить несправедливо розділювати свою допомогу стейтам, тому, добре було б, щоб щоп'ять років був перепис населення, — твердить конґресмен Лесінскі.

У виборчій кампанії в 1964-му році домінуватиме телевізія

Вашингтон. — Недавно президент Кеннеді заявив на пресовій конференції, що він і у 1964-му році, якщо буде наймено ваний на демократичного кандидата, радо буде дебатувати на телевізії зі своїм республіканським противником. Ця заява дає причину до передбачування, що в майбутньому жадний кандидат на президента не зможе відмовитися від спільних дебат на телевізії, і внаслідок цього майже вся виборча кампанія відбуватиметься за допомогою телевізії, і не треба буде їздити поїздами або літати літаками з одного берега ЗДА на протилежний, щоб зустрінутися з виборцями, які зможуть у своїх кімнатах, сидячи при телевізійних апаратах бачити президентських кандидатів та чути їхні диспути.

ЗДА ПЕРЕСТЕРЕГЛИ МОСКВУ НЕ ЗАГОСТРЮВАТИ СИТУАЦІЇ У СВІТІ

Москва. — Новий уряд З'єдинених Держав перестеріг на самому початку свого урядування Совєтський Союз, щоб большевики не загострювали ситуації своїми діями в запальних пунктах світу, де існує найбільша розбіжність інтересів — поки нова американська адміністрація не закінчить студій і не устійнить своєї закордонної політики у кожній з отих спірних справ. Це стосується до таких обшир, як Берлін, Ляос і Конго. Американський амбасадор у Москві Ллевилин Томпсон дав зрозуміти кремлівським диктаторам, що коли б вони хотіли використати перехідний стан у Вашингтоні в мілицях січні-лютому цього року для посилення комуністичної агресивної політики в названих пунктах, то уряд Кеннеді зареагує куди гостріше, як робив це попередній уряд Айзенгавера. Внаслідок цієї пересторги Совєти нібито дещо зупинились у своєму імперіялістичному розгоні й поводяться обережніше та „чекають". Це стосується теж мовчанки, яка настала у Москві щодо можливостей приїзду Хрущова в першій половині березня ц. р. до Ню Йорку на відновлену сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Хрущов нібито не є певний, чи през. Кеннеді закінчить із своїми найближчими дорадниками до того часу свої студії над окремими закордонно-політичними проблемами і захоче з ним, Хрущовим, переводити ділові наради. Тим часом до Вашингтону прибув вже з Москви Ллевилин Томпсон і розпочав серію нарад. На суботу 11 ц. м. призначено конференцію під проводом през. Кеннеді з участю Томпсона, державного секретаря Раска і двох попередніх амбасадорів ЗДА у Москві, Джорджа Кеннана і Черльза Болена.

Де Голь і Айзенгавер обмінялись сердечними телеграмами

Париж. — Французька преса проголосила щойно тепер текст депеш, якими обмінялись французький президент Шарль де Голь і Д. Д. Айзенгавер з нагоди відходу Айзенгавера від державного життя та 70-річчя. Депеша де Голя, затитулована дипломатичним протоколом „Дорогий Пане Президенте", зараз же переходила на титулярну „Мій дорогий приятелю" і в тому сердечно-приятельському тоні була втримана до самого кінця. Де Голь пригадував свою приязнь і взаємну пошану із Айзенгавером від часу останньої світової війни по весь час урядування Айзенгавера. Обидва державні діячі скінчили 70 років життя наприкінці минулого року. Депеша де Голя була датована 18 січня ц. р., а відповідь Айзенгавера була вислана в два дні пізніше, в день інавгурації през. Кеннеді. В обох листах говориться про незламну та тривку приязнь між американським і французьким народами, без уваги на проминальні розбіжності думок керівників ЗДА і Франції на різні водночасні справи.

Два совєтські шпигуни в Англії — це американці з Ню Йорку

Лондон. — Пітер Дж. Крогер і його дружина Гелен Джойс, арештовані в Англії разом із нібито американським морським старшиною, насправді московськими шпигунами, що виступає під прізвищем Гордон Арнольд Лонсдейл, англійцем Гаррі Гутоном і його нареченою Ателем Елізабет Джі, це насправді Морріс і Льола Коген з Брукліну в Ню Йорку, американські громадяни. Ствердило це американське ФБІ на основі отриманих відтисків пальців всіх отих шпигунів. Тотожність Когена ствердили його колишні співробітники з Брукліну. Американські слідчі чинники не виключають тісного пов'язання цієї теперішньої шпигунської афери в Лондоні з діяльністю совєтського „архи-шпигуна" полк. Рудольфа Абеля, який відждує тепер в Америці кару 30-річної в'язниці. Докладна провірка минулого подружжя Когенів бере під увагу можливу співпрацю Когенів з Абелем, коли той керував шпигунською сіттю в ЗДА. Коли Когени відчули, що американська земля стає під їх ногами гарячою, вони переїхали до Нової Зеландії, а відтіль з новозеляндським пашпортом дісталися до Англії. Шпигунська робота цієї кумпанії увінчалась викраденням і переслянням до Совєтів тайн нової англійської зброї проти підводних човнів.

Отто Габсбурґ відмовився від претенсій до австрійського престолу

Відень. — Проживаючий у Західній Німеччині син останнього австрійського монарха Карла І-го Отто Габсбурґ листом до австрійського уряду, пересланого почерез свого адвоката у Відні, формально зрікся претенсій до австрійського престолу. Австрійські соціял-демократи все-ж противляться, щоб дозволити Оттові вернутися до Австрії, але Отто заповів, що буде скаржити до австрійського Найвищого Суду дальшу заборону його замешкання в Австрії, бо — мовляв — своїм зреченням претенсій до престолу він виконав поставлені йому передумову. Австрійські соціялісти лякаються, що у випадку якого-будь неспокою в Австрії Отто вирине, як „австрійський де Голь" та покликуються на недавній виступ Отта в Ганновері, де він поручав для Австрії режим „справедливого понадпартійного канцлера". Проти повороту Отта до Австрії заявляються всі комуно-сателітні сусіди Австрії, але австрійські патріоти твердять, що це внутрішньо-австрійська справа. Отто Габсбурґ має тепер вже 47 років. Він усе є титулований своїми земляками і пресою — австрійською і західньою — як архикнязь. В очах комуністів він є одним із символів зненавидженого ними конституційно-монархічного устрою.

Сен. Гомфрі пропонує зорганізувати „Агенцію миру"

Вашингтон. — Сенатор-демократ із Минесоти Гюберт Г. Гомфрі заявив в інтерв'ю, що президент Кеннеді повинен покликати до життя спеціяльну „Агенцію миру" при державному департаменті. Це може зробити Президент за допомогою окремого розпорядження або Конґрес може ухвалити окремий законопроєкт. Сен. Гомфрі є асистентом демократичного провідника в Сенаті і головою підкомісії для розброєневих справ і як такий висловив вдоволення тим, що демократичний уряд прикладає велику вагу до справ міжнародного розброєння та докладно підготовляється до відновлення розмов із СССР про контролю атомових зброєнь. Коли почнуться ті переговори в березні ц. р. в Женеві, то ЗДА повинні визначити речинець, до якого вони повинні б з успіхом закінчитися, бо інакше ЗДА відновлять пробні атомові експльозії, щоб випробовувати нову атомову зброю.

СОВЄТИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ФРАНЦУЗЬКОЇ „АТАКИ" НА ЛІТАК ІЗ БРЕЖНЬОВИМ

Москва. — В четвер дня 9 лютого ц. р. совєтський уряд запротестував проти „бандитської атаки" французького турбомоторового щинищльника на совєтський пасажирський літак, що віз голову президії Верховної Ради СССР і кількох совєтських міністрів до Ґвінеї в Західній Африці. У гостро зредагованій ноті, переданій міністерством закордонних справ СССР французькому амбасадорові в Москві, Совєти обвинувачують французький військовий джетовий літак в трикратному загрозливому наближенні до совєтського літака, типу „Ілюшина", і в двократному стрілянні до нього. В опублікованій Совєтами ноті і в пресових повідомленнях стверджується далі, що цей інцидент відбувся дня 9 лютого між годинами 2:23 і 2:30 по полудні Ґринвічського часу над Середземним морем яких 80 миль на північ від Альжиру. Літак летів до Рабату в Марокко, звідки після короткої зупинки мав відлетіти до Ґвінеї, кінечної цілі Брежньова і його соратників. Не звважаючи на те, що стріли з французького літака не спричинили ніякої шкоди „Ілюшинові", ні його пасажирам, совєтський уряд називає цей інцидент „актом міжнародного бандитизму, який міг привести до катастрофи" і вимагає суворого покарання винуватих. Представник французького летунського командування в Альжирі заявив з цього приводу, що лет совєтського літака не був передбачений жадним міжнародним летунським пляном і що французькі літаки перейняли його, стріляючи тільки для остороги, після того, як пільоти совєтської машини не відповіли взагалі на французькі запити. Не подали пільоти із „Ілюшина" ніякої відповіді також і на французькі стріли, тільки завернули на північ, залишаючи зону французької відповідальности, після чого французькі літаки його далі не переслідували. Інцидент не спричинив ніякої перерви в леті „Ілюшина", який прибув на час до Рабату в Марокко, де Брежньова і совєтських міністрів привітав король Мохаммед. Разом з Брежньовим, цим літаком їхали Александер Н. Кузнєцов, заступник міністра культури СССР, Яков А. Малік, заступник міністра закордонних справ, Артемій Аліханов, голова державного комітету для економічних взаємин із закордоном, Іван Семічастнов, заступник міністра закордонної торгівлі й інші совєтські офіційні особи. Всі вони їхали з державними відвідинами до Ґвінеї, на запрошення її президента Секу Туре. Совєтський міністер закордонних справ заявив у своєму протесті, що „акція" французьких літаків була провакативного характеру, бо пільоти совєтського „Ілюшина" встановили були радіовий контакт із французьким летовищем в Альжирі. Водночас із цим він висловив вимогу, щоб французький уряд перевів у цій справі суворе слідство і сповістив про його вислідк совєтський уряд у Москві. В політичних колах вважають, що цей інцидент причиниться до дальшого погіршення взаємин між Францією і СССР.

Касавубу створив новий центральний уряд для Конґа

Леопольдвіль. — Конґолійський прем'єр Жозеф Касавубу закінчив заходи щодо створення центрального уряду, який дістав би визнання від більшости держав. Переговори в цій справі з різними ватажками конґолійських племен перевів здебільша колишній голова конґолійського короткотривающого сенату Жозеф Ілео, що його свого часу Касавубу призначив був на наступника прем'єра Люмумби. Але тоді полковник (тепер генерал) Мобуту перебрав владу в імені армії, а Касавубу затвердив його так звану колегію комісарів, складену з молодих університетських абсольвентів чи ще навіть. студентів. Прихильні до Касавубу закордонні дипломати в Конго, головно французький амбасадор, наполягали на Касавубу, щоб він закінчив ненормальну ситуацію, якою є затяжний брак відповідального конституційного уряду. Жозеф Ілео став новим прем'єром, а міністром закордонних справ — Жістен Бомбоко, що був ним і за уряду Люмумби.

Де Голь прийняв туніського міністра, представника Бурґуйби

Париж. — Французький президент Шарль де Голь прийняв на одногодинній авдієнції туніського міністра інформації Мохаммеда Масмуді, колишнього амбасадора Тунісії у Франції, який приїхав тепер для підготови відвідин у Франції туніського президента Габіба Бурґуйби. Туніський міністер був, після відходу з Елізейського палацу, дуже вдоволений. Він має певність що наради з прем'єром Мішелем Дебре і міністром закордонних справ Кув де Мурвілем, після якого він повернеться до Тунісу для нарад з тамошніми лідерами алжирсько-арабських націоналістів. Відтіль він полетить до Швайцарії, куди виїхав на лікування президент Габіб Бурґуйба. Міжнародні кола прикладають велику вагу до відвідин Бурґуйби у Парижі, як до останньої рішучої стадії перед безпосередньою французько-альжирською конференцією. Альжирські націоналісти бучім-то не хочуть ніяких посередників, але мусять рахуватися з туніським президентом з уваги на активну допомогу, що її дає їм Тунісія в їх боротьбі проти Франції. Габіб Бурґуйба все-ж завжди був рішучим прихильником співпраці з Заходом та з Францією у першу чергу і тому він користується й у французів високим авторитетом.

У СВІТІ

● **Амбасадор ЗДА в Об'єднаних Націях** Адлей Стівенсон рішуче заперечив, наче б між ним та державним секретарем Діном Раском були будь-які розбіжності поглядів. Він склав цю заяву у зв'язку з твердженням поважного журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт", що першим із високих урядовців нової адміністрації, який відійде від,, буде власне Адлей Стівенсон.

● **Президент Тунісії Габіб Бурґуйба** веде в цьому році знову завзяту кампанію проти старо-релігійно - традиційного звичаю арабів переводити напередодні зими й весни суворий одномісячний піст, т. зв. Рамадан. Цілоденне стримування себе від харчів і напитків від досвіта до сумерку та від усяких розваг дуже погано відбивається на економіці арабської країни. Тому Бурґуйба ламає цю традицію, але має проти себе мохамеданський клир і всі консервативні кола.

● **Комуно - китайське радіо** з Пекіну проголосило, що в Ляосі лявські вояки на смерть побили американського військового дорадника та що в боях з комуністичними партизанами згинув командант вірних прозахідньому урядові військ.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.
Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Символ волі і справедливости

Дванадцятого лютого цього 1961-го року сповняється 152 роки, як на одній із фарм Кентокі прийшов на світ Абрагам Лінкольн, якому судилось стати справжнім подвижником і смолоскипом волі і справедливости не тільки для своєї власної країни, З'єдинених Держав Америки, але й всього світу. Лінкольн, шістнадцятий президент З'єдинених Держав Америки, разом з Юрієм Вашингтоном є синонімом тих найвищих і найблагородніших ідеалів на яких виросла і розвинулась ця країна з колонії в наймогутнішу країну світу. За свої ідеали і принципи Лінкольн заплатив життям, упавши від кулі фанатика. За перемогу цих ідеалів заплатили життям тисячі жертв Громадянської Війни. Але перемога тих ідеалів і принципів у цій країні була найбільшою перемогою не тільки американської нації, але — як це виразно видно сьогодні — й перемогою всього волелюбного людства.

Ідеали Лінкольна, видвигнені в боротьбі за волю і справедливість серед американської нації, сьогодні живі й актуальні в найширшому світовому маштабі. Лінкольнова клясична засада демократії, себто „уряду народу, через нарід і для народу", його не менш клясична засада про неподільність волі, бо „нація не може пережити наполовину вільна і наполовину невільна", бо „всі люди створені рівними", як і його принцип, що він однаково не хотів би бути поневолювачем, як не хоче бути рабом, справді належать до тих вічних правд, що на них людство будує своє щастя.

Лінкольнові принципи і засади про волю і справедливість близькі зокрема для нас, громадян Америки українського роду та української культури. Вся бо історія України проходила в більшій чи меншій мірі саме під знаком подібних ідеалів та їх здійснювання, символом яких став наш Шевченко, сторіччя смерти якого відзначаємо в цьому році.

Цю спільність американських і українських ідеалів, символізованих Великим Лінкольном і Великим Шевченком, варта пригадати саме сьогодні, з нагоди Дня Лінкольна в Шевченківському році. Варто її пригадати не на те, щоб ще раз повторити великі слова, але щоб зробити з неї відповідний висновок для практичного поступування. Ми, американські українці, повними пригорщами черпаємо благодаті із побудованої на тих ідеалах американської дійсности. Чи ж *не є нашим обов'язком, вимогою нашого* американського і українського патріотизму, дати свій відповідний вклад у те велике змагання, що його так завзято й так жертвенно веде український нарід за здійснення цих ідеалів у кожній країні, в світі? Ми бо так довго не можемо бути певні нашої волі, як довго карається в комуно - московській неволі український та інші народи. Воля неподільна — твердив Лінкольн. У його День відновімо нашу віру в цю засаду і з побудованого на ній славного минулого черпаймо наші сили і нашу рішучість у змаганні до запевненого нею величнього майбутнього.

Міт про збройну перевагу СССР

Одним із найсильніших передвиборчих пропаґандивних арґументів Джана Ф. Кеннеді був закид проти республіканської адміністрації, що вона закінчує 8-річний період свого урядування при жалюгідному стані збройної переваги СССР над Америкою. Конкретно говорилося про так звану ракетну проґалину, себто відстань у некористь ЗДА в розвитку і продукції наймодернішої і найстрахітливішої зброї, якою є керовані (балістичні) ракети. Дж. Ф. Кеннеді лучив у своїй президентській кампанії проблему відставання Америки в стані збройної готовости в порівнянні з Совєтським Союзом із занепадом політичного престижу Америки за кордоном, внаслідок чого, мовляв, Америка скочується на рівень „другорядної військової потуги". Хоч два останні секретарі оборони за адміністрації Д. Д. Айзенгавера, Ніл МекЕлрой і Томас Гейтс, а також сам Д. Д. Айзенгавер заперечували закид щодо загальної збройної переваги СССР над ЗДА, гостра критика збоку Дж. Ф. Кеннеді знаходила в очах широких кіл американського громадянства загальне признання. Не забувся ще „шок", що його зазнав американський нарід 4-го жовтня 1957 року, коли большевики випустили свого першого „спутніка". Американська преса широко розголосила також чванькувату заяву Хрущова з 28-го січня 1959 року про те, що в СССР продукують далекосяжні ракети серійно, „як ковбаски", а американська опінія, на жаль, завжди надає ще завелику увагу большевицькій пропаґанді. Без особливого враження пролунала заява Д. Д. Айзенгавера з його останнього звернення до Конґресу 12-го січня ц. р., в якій він закликав „не впадати в паніку внаслідок кожної комуністичної штуки". „Проґалина в бомбардувальниках, про яку говорено кілька років тому, — ствердив Д. Д. Айзенгавер — була фікцією, і всі познаки вказують на те, що такою самою фікцією є т. зв. ракетна проґалина".

Цього тижня ця справа набрала розголосу. Секретар оборони Роберт МекНамара заявив журналістам, що — згідно з вислідом студій у Пентаґоні — Америка не стоїть позаду Совєтського Союзу щодо ракетної зброї. Але пресовий секретар Білого Дому, П'єр Салінґер, негайно заперечив це, заявивши, що студії Пентаґону в цій справі ще не закінчені, і ніякого висновку ще не зроблено.

Сам же президент Кеннеді на своїй останній пресовій конференції 8-го лютого ц. р. заявив, що він сподівається, що зможе докладно відповісти на питання „ракетної проґалини" коло 20-го ц. м., коли „тимчасові студії" будуть закінчені.

У зв'язку з цим в Конґресі і на сторінках преси пролунали гіркі слова на адресу президента Кеннеді. З-посеред республіканських конґресменів і сенаторів виходить вимога, щоб Президент відкликав свої передвиборчі заяви щодо „ракетної проґалини" і перепросив Д. Д. Айзенгавера за несправедливі закиди. Дейвід Лоренс у „НЙ Гералд Трибюн" з 9-го ц. м. вказує на існування американських ракет „Атлас", „Титан", „Поляріс", „Мінутмен" і ін., на велетенську потугу в рямцях Стратеґічної Летунської Команди і, взагалі, на безперечну змогу Америки знищити Совєти в негайній контратаці на випадок совєтської провокації. У редакційній статті цього самого часопису дискусію на тему „ракетної проґалини" порівнюється з спорами середньовічних схолястиків про кількість янголів, що можуть поміститися на вістрі голки. А „Филаделфія Інквайрер" з того самого дня докоряє Дж. Ф. Кеннеді, що справа оборони країни, яка є буквально „питанням життя і смерти", не повинна була стати засобом приєднування виборчих голосів, і що Дж. Ф. Кеннеді повинен був раніше знати, що „тимчасові студії" ще не закінчені, тож не можна було категорично твердити про збройну перевагу Совєтів.

Всяка опозиція схильна переборщувати критику існуючої влади. Можна зрозуміти, що коли Дж. Ф. Кеннеді і його секретар оборони безпосередньо запізналися з працею Пентаґону, вони переконались, що помилялися, припускаючи, що Совєти мають збройну перевагу над З'єдиненими Державами. А втім, кожна передвиборча кампанія позначується всілякими перебільшеннями в один і другий бік, але ці перебільшення швидко вирівнюються по виборах. Це дістьcя і тепер.

Посилена комунізація Польщі

Одночасно з пленумом Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу відбувались у Варшаві в половині січня ц. р. наради Центрального Комітету Польської Об'єднаної Робітничої Партії (ПОРП). Перебіг цих нарад, що ними керував перший секретар ПОРП Владислав Ґомулка, і їх рішення доводять, що провід польської компартії став на шлях беззастережного виконування не тільки наказуваних московською централею, але і приємних чи бажаних Москві акцій і заходів, спрямованих на повне скомунізування Польщі.

Однією із головних справ, що викликувала досі багато незадоволення й заперечень у Москві, була досить ліберальна політика польської компартії супроти Католицької Церкви і її впливу на виховання молоді. Під цим оглядом Польща трималася ще „власної дороги до соціялізму", засудженої в інших комуністичних країнах, і такий стан був „фатальним" прикладом не тільки для сателітних країн, але й подекуди навіть для самого Совєтського Союзу. Тому Ґомулка, беручи без сумніву до уваги критичні завваги, висловлені на його адресу під час нарад представників вісімдесят і однієї компартії в листопаді м. р., як і поставлені там дезидерати, перевів на нараді ЦК у Варшаві постанову про ліквідацію навчання релігії в польських школах. Зроблено це — за словами Ґомулки — тому, що усунення релігії зі шкіл „вимагають" інтереси не тільки виховання, але й самих віруючих і невіруючих батьків. Водночас із цим ЦК ПОРП вирішив, на виразну вимогу Ґомулки, започаткувати по школах навчання „марксизму - ленінізму", щоб виховувати в „здоровому дусі" молоде польське покоління, майбутніх, мовляв, будівничих соціялізму.

Рішення проводу польської компартії про усунення релігії зі шкіл є найбільш загрозливою з усіх дотеперішніх акцій цієї партії і очолюваного нею уряду в боротьбі з Католицькою Церквою на терені Польщі. Воно б'є в саму основу існування цієї Церкви, усуваючи з-під її впливу польську молодь і створюючи в цій ділянці таку саму ситуацію, яка в Совєтському Союзі існує вже чотири десятиріччя. З цього погляду інші актуальні адміністраційні заходи польського комуністичного режиму — такі, як ув'язнювання священиків за навчання релігії по домах та церквах, шикани проти церковних установ і підтримування акції т. зв. режимових католиків з-під знаку Болеслава Пясецького — мають уже другорядне значення.

Під час варшавських нарад обговорювано й інші засоби для глибшого скомунізування країни і посилення в ній влади комуністичної партії й уряду — встановлення нової виборчої ординації, яка забезпечує більшість і політичну перевагу комуністам, чи управнення активности обласних і місцевих комітетів польської компартії. Мету всіх цих заходів і акцій з'ясував Ґомулка і його соратники у прийнятій ними заключній резолюції, в якій стверджується, що ще ніколи дружба Польщі із Москвою — централею міжнародного комунізму — не була такою сильною, як тепер.

Прийняті центральним Комітетом ПОРП рішення і резолюції доводять, що „окремий шлях до соціялізму" яким буцімто веде Польщу режим Ґомулки, урвався, і залишився вже голий диктат Москви.

„ПОМІЧ СТАРШОГО БРАТА"

Доповідь першого секретаря ЦК компартії України, М. Подгорного, на січневому партійному пленумі в Москві про розвиток народного господарства УССР показала, як уже про це згадувалось у „Свободі", дуже тяжке положення сільського господарства, зумовлене не лиш непригожими кліматичними обставинами останніх років, але й, так би мовити, „об'єктивними причинами", які випливають із самого характеру соціялістичного чи пак комуністичного ладу.

В сільському господарстві часто бувають такі ситуації, коли без відважної ініціятиви й рішення, без риску не можна осягнути успіху. А цього всього даремно чекати від підяремного колгоспника, який за свій трудодень (1-2 рублі, тепер 10-20 копійок, і 1-2 кг. зерна) не має охоти виявляти всі ті згадані вище прикмети, бо від того його трудодень не збільшиться. Ті прикмети можуть виявляти люди, які мають землю у своїй власності, які знають, що коли вони докладуть труду і клопотів, то це їм окупиться. Жадної ініціятиви від колгоспника не можна сподіватись, і тому сільське господарство в СССР завжди кульгатиме.

Хрущов напевно це знає і тому на пленумі вимагав додатковими оплатами збільшувати „матеріяльну заінтересованість колгоспників у виробництві", кажучи, що роботу з людьми треба спирати не тільки на моральному заохочуванні. Пригадується його промова у Празі, коли він заявляв, що ленінізм — добра річ але він ще кращий, коли його маслом помастити. На дальшу мету і цей палятивний захід не поможе.

Доповідь Подгорного — це звіт намісника Москви в Україні, отже він має характер офіційного документу, що свідчить, як Москва веде свою колоніяльно - експлуатаційну політику.

У своїй доповіді Подгорний ствердив, що в 1960 р. зібрано в Україні 31 мільйон тонн цукрових буряків (більше, як у 1959 р.). Але він не сказав, що у 1960 р. Україна виробила понад 70% всього цукру виробльованого в СССР (дані 1955 р. для цілого СССР: 3,140,800 тонн цукру, з того 2,425,600 тонн виробила Україна — „Народное хозяйство СССР", Москва, 1956), як також не сказав і того, що тільки мала кількість виробленого цукру залишається для населення України, а решту забирає „старший брат".

У своєму звіті Подгорний ствердив, що Україна потребує сівалок, тракторів та інших сільськогосподарських машин, а їх в достатній кількості не приділюється. Тракторів, наприклад, казав Подгорний, — приділюють Україні ледве половину потрібного числа. Це дуже цікаве ствердження, яке характеризує так звану суцільну механізацію сільського господарства України.

Щоб краще зрозуміти значення цього ствердження, треба знати, що Україна має таких велетнів тракторного будування, як Харківський тракторний завод (ХТЗ) і Харківський т р а к тороскладальний завод. Згідно з даними „Народного хозяйства СССР", Україна випустила у 1955 р. 92,600 тракторів, а від того часу до 1960 року число тракторів, продукованих в Україні, значно збільшилося. Коли ж із продукованих щороку понад 100.000 тракторів залишають, чи пак „приділяють" стільки, що їх вистачає лише на заміну зовсім нездатних до вжитку, то з цього видно, як страшно Москва грабує Україну в одній тільки галузі тракторобудування.

Але Подгорний ствердив також, що в Україні не вистачає й інших машин: сівалок, комбайнів, причепів до тракторів і запасних частин до них.

Якби не це „але", то промисловість України могла б усі свої потреби в сільськогосподарських машинах задоволити з лишком. Сільськогосподарське машинобудування в Україні добре розвинене. Вистачить згадати такі підприємства, як Херсонський комбайновий завод ім. Петровського, Харківський завод сільськогосподарського машинобудування „Серп і молот", Кіровоградський завод „Червона зірка", Київський експериментальний завод с.-г. машинобудування, — завод „Львівсільмаш", Одеський і Коломийський заводи сільсько - госп. машинобудування (у Станиславівській області), Первомайський завод і багато інших менших підприємств, а також цілий ряд заводів і цехів для виробництва запасних частин до тракторів і машин.

Але Україна сама не може собі з тої продукції взяти стільки, скільки потребує, бо їй — як казав Подгорний — „приділюється" сільсько - господарські машини, а решту забирає Москва.

І ще одно цікаве ствердження Подгорного треба ближче розглянути. Він сказав, що за останні три роки приділ мінеральних добрив для України не збільшено, а приділ, який Україна діставала за ті роки задовольняв тільки одну третину того мінімуму, якого вона потребувала. Щоб повністю зрозуміти значення цього ствердження, треба знов приглянутись справі.

Україна має добре розвинену промисловість мінеральних добрив. Є в ній такі великі підприємства, як Дніпропетровський азотно - туковий завод, Одеський суперфосфатний завод, Калуський і Стебниківський калійні комбінати (обидва в Станиславівській області), Сумський суперфосфатний завод, Вінницький суперфосфатний завод, а крім того багато менших підприємств для виробництва мінеральних добрив.

За даними „Народного хозяйства СССР" у 1955 році в СССР вироблено 9.629,000. тонн мінеральних добрив, з чого на Україну припадає — 2.780,000 тонн. Від 1955 року виробництво добрив в Україні збільшилось внаслідок розширення і реорганізації існуючих підприємств, і немає сумніву, що кількість тих добрив, вироблюваних Україною, могла б повністю задоволити її потреби. Тільки ж Україні Москва „приділює" добрива, бо, як ствердив Подгорний, виробництво і розподіл продукції у союзних республіках плянує і переводить Держплян СССР, а не уряди так званих союзних республік.

Економічний визиск України Москвою, вживаючи модного тепер слова, — один із найбільш переконливих реалітетів теперішньої ситуації.

абв.

Олег Лисяк

ЗОЛОТИЙ ТРИКУТНИК І СТАЛЕВІ ПЕЧІ

Коли ви, приїхавши до чужого вам міста, маєте перебути в ньому якийсь час для полагодження справ, коли, після полагодження тих справ, вам залишається вільний час — треба з тим часом щось зробити. Очевидно, справа проста, коли ви маєте добрих знайомих. Тоді ви берете телефонну книгу, вишукуєте найбільш заприязнені числа телефонів і нав'язуєте телефонічний контакт. Почувши відомі слова: „А ти що тут робиш? Приїжджай зараз, вечеря буде готова за півгодини, ще лише скочу до крамниці . . ." — ви отримуєте ще детальні інструкції, якою підземкою, трамваєм чи автобусом їхати — і маєте вечір заповнений знаменито. На другий день береться під обстріл чергового знайомого і відбувається черговий обмін „товаром": ви передаєте найновіші товариські, політичні, мистецькі і всякі інші плітки з тої чи іншої метрополії, а взаміну отримуєте родинну атмосферу, добру, крайову вечерю, відповідно закроплену. Всі вдоволені.

Інакше, коли в місті, в якому ви повинні провести тижнів зо два, не маєте ніяких знайомих. Годі повірити, щоб в якомусь американському місті не було нової української еміґрації, але коли йде, наприклад, про Питтсбурґ, то, на мій погляд, це зовсім „чуже" місто.

В такому випадку є дві можливості: полагодивши справи і повечерявши в якомусь ресторані, ви йдете до кіна, а потім вертаєтесь до готелю і оглядаєте на телевізії ті самі програми, які вже вас смертельно знудили вдома. І друга можливість, яка починається від найвищого будинку. Там, звичайно недалеко, завжди є якийсь місцевий туристичний центр, де ви можете дістати інформацію, що з місті варто оглянути. Коли йде про Питтсбурґ, то таким будинком є „Ґалф Билдинґ", центр однієї з найбільших у ЗДА нафтових компаній. На вершку цього височезного будинку міститься ґалерія, подібна до тієї, що є на Емпайр Стейт Билдинґу в Ню Йорку, і з цієї ґалерії ви бачите місто, як на долоні.

Потім в туристичному центрі ви отримуєте дальші інформації: де розташований Карнеґі Інститут, який славиться своєю картинною ґалерією, де 42-поверхова „Катедра Науки", де бібліотека, музеї, де старий Форт Пітт, з якого в часах британсько - французьких воєн почався Питтсбурґ, де Форбс Стедіюм, осідок бейзболового чемпіона Америки, „Піратів", де Алкоа Билдинґ, де найбільші в Америці сталеварні Юнайтед Стейтс Стіл, де фабрика харчових виробів Гайнца, чию фасольку і „кечап" споживаємо ми з нашим хлібом насущним, де всі інші цікавості міста, що славиться тепер своїм „Золотим Трикутником" — головною дільницею міста, розташованого над двома ріками — Аллеґені і Мононгагеля, які разом творять Огайо Рівер.

Коли маєте вже основні відомості топографічного характеру, вибираєтеся на екскурсії, кожного дня деінде. Найперше треба таки поїхати до Карнеґі Інституту і Карнеґі Мюзік Голлу, де якраз виступає фільгармонійна оркестра з Варшави у складі 90 осіб під диригентурою Вітода Ровіцького. В музеї, який славиться своєю картинною ґалерією і який радив мені відвідати Петро Андрусів, можна побачити образи Ґейнсборо, Ґрезе, кілька оригіналів Родена, копії Мільонської Афродити, Аполлона — які я мав нагоду бачити в оригіналах ще в Люврі. Якраз була теж виставка картин, випозичена з Олбрайт Ґалері, і завдяки тому можна було побачити такі відомі картини, як „Музика" Матісса, „Жовтий Христос" Ґоґена і „Арлекіна" Пікассо. Крім цього дуже добрі абстракти нових американських малярів, з того деякі навіть новоевропейського походження.

В бібліотеці розшукую український відділ. Нема його, і лише між „різним" надибую декілька українських книжок, зокрема „Героя передмістя" Івана Керницького і „В німецьких млинах смерти" Петра Мірчука. Назагал наша літературна репрезентація в бібліотеці Карнеґі — мізерна.

В музеї Карнеґі є щось унікальне: найбільший у світі скелет динозавра, т. зв. „Дінолодокус Карнеґіеї". Аж мороз переходить поза шкірою, коли стоїте перед тим велетнем. Таки краще, що живемо на 150 мільйонів років пізніше . . .

Очевидно, треба виїхати на вершок „Катедри Науки", будинку університету і звідтіля кинути оком на порожній тепер стадіон „Піратів". В тому будинку є кілька лекційних заль в національному стилі поодиноких народів: заля французька, німецька, навіть литовська. Нема, ясна річ, української, бо в Питтсбурґу замало українців, зате багато „карпаторосів", а де ж вони мали б дати на українську справу?

В одній з наступних екскурсій відвідую „велику кухню", фабрику харчових продуктів Гайнца, який почав сто років тому в Шарпсбурґу в Пенсилвенії від малого городця з ярининою, а тепер має промисл, що розрісся не лише в Америці, але в Австралії та Европі. Не розуміюся на ухонних справах, але одно є певне: чистота у приміщеннях фабрики справді аптечна.

Бути в Питтсбурґу і не бачити, чи не найбільших у світі сталеварень — це справді неможливо. Останні сталеварні я бачив в Кеніґсгітте тридцять років тому. Сталеварні фірми Юнайтед Стейтс Стіл віддалені на яких кільканадцять миль від Питтсбурґу, в Гомстеді, і завозить нас туди автобус компанії. Враження, навіть при морозній погоді (залі здебільша лише накриті дахом) незабутнє. Наповнені киплячим металом бессемерівські груші, розлив сталі, вальцування розпечених до білого жару бльоків у тонку бляху — все це в американському маштабі, все це навіть для „не-технічної" людини надзвичайно цікаве. Але не можна визбутися враження, що хоч в Гомстеді, як каже провідник, працює до 13 тисяч робітників — сталеварня працює не на повну силу. Зрозумілішим стає це тоді, коли дивитися на Питтсбурґ з літака: нема вже такої димної заслони, яка видніла над містом ще пару років тому. Кажуть, що місто робить усе можливе,

(Закінчення на стор. 3-ій)

Василь Мудрий

РОЛЯ МИТР. А. ШЕПТИЦЬКОГО В ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ

(Доповідь, виголошена на конференції НТШ в честь Митрополита в дні 14 травня 1960 р.)

(3)

Митрополит докупив до цього будинку при вул. Потоцького ще дві сусідні площі і віддав усе під монастир СС. Василіянок. За польських часів у тому будинку знайшла приміщення українська дівоча учительська семінарія і сиротинець на сто сиріт.

Митрополит побудував при вулиці Длуґоша великий будинок під дівочу гімназію СС. Василіянок.

Польсько - українська війна застала Митрополита у Львові. В 1920 році він виїхав до Риму, а звідти в лютому 1921 р. через Америку до Бразилії й Арґентини на візитацію грекокатолицьких парафій. Про побут Митрополита в ЗДА є прегарний спомин о. Понятишина, опублікований в альманаху „Свободи" (1954 рік). В ЗДА Митрополит інтервеніював в уряді та у президента ЗДА в українській справі, а зокрема у галицькій.

В 1923 р. вернувся до Львова при великих перешкодах польського уряду. Аж натиск Ватикану спричинив пропущення Митрополита до Львова.

Митрополит врятував Земельний Банк Гіпотечний від заглади в 1928 році. Йшло про суму 5,000,000. За дозволом Риму владики вложили до банку всі набуті з частинної парцеляції ерекціональних ґрунтів гроші на закупно акцій. На закуп рештуючих 5.000,000 капіталу акцій, Митрополит затягнув короткотермінову позику півмільйона ґульденів у Голляндії.

Коли польський уряд руйнував українські православні церкви на Холмщині та Підляшші і коли наша Парляментарна Репрезентація протестувала проти цього насильства в соймових і сенатських промовах, а з призбираного матеріялу виготовили аж вісім інтерпеляцій до уряду, то вони не удостоїлися ніякої відповіді. Парляментарна Репрезентація опублікувала поважну частину цих матеріялів в українській мові у формі інтерпеляцій в перекладі з польської мови і таким чином ця публікація не могла бути сконфіскована. Як ці, так і інші матеріяли Українська Парляментарна Репрезентація поширила на Заході в перекладах на англійську та французьку мову при допомозі лондонського „Українського Бюра", яке утримував покійний Я. Макогін.

В такому грізному часі Митрополит Андрей осудив насильство польських урядових чинників над православними вірними і їх святинями окремим Пастирським листом. Цей лист був гідний і сильний, але польська влада його сконфіскувала. Не зважаючи на те, Українська Парляментарна Репрезентація поширила того листа на Заході в перекладах при допомозі згаданого „Українського Бюра", на чолі якого стояв д-р В. Кисілевський.

Митрополит закупив був у Римі славну бібліотеку Палмієрі, присвячену українським справам. Бібліотеку впорядкували ОО. Студити. Вона стала підвалиною для основаного Митрополитом „Юнійоністичного Наукового Інституту

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

РАДІЮЧИ ЇХ УСПІХАМИ

Розгортаючи ту чи іншу газету, і серце в тобі росте, коли читаєш про успіхи друзів... Ось Михайло Мороз закрив, при великому здвизі народу, вже третю свою виставку у Панорас ґалерії в Ню Йорку. Як стверджують авторитетні критики, наш маестро кожної зими переживає нову весну своєї творчости, малює все з більшим розмахом, темпераментом і щораз більше фарби кладе на полотно . . .

А наш конструктор, інж. Мирон Лепкалюк, що є, кажуть, „на ти" з новим паном президентом, будує тепер такий дорогий міст, що вартує більше, як майно наших братських організацій разом взяте, та й ще з додатком капіталів українських Кредитівок. Один із молодших наших інженерів, Михась Яримович, що робить у Бостоні „спейсшіп" для американців, обіцяє вже в коротшому часі взяти мене з собою на Місяць, звичайно „зайцем", або „на розвору", як казали в Старому Краю. Вправді кажуть, що на Місяці немає повітря, але клімат там напевно кращий від нюйоркського.

Мабуть, мало кому відомо, що наші скитальці працюють уже в закордонній дипломатичній службі . . . І так, друг Ярослав Курдидик, трохи артилерист, а трохи мініятюрист, дістався на працю до консуляту Південно - Африканської Юнії, страшенне багатої країни, де викопують діяманти так, як у нас, неприЧком, бараболю. Колеґа Я. Курдидик сидить собі за бюрком, як пан, і урядує: має свою печатку, два телефони та одну, покищо, секретарку. З новим роком обіцяли йому підвищення в службі, а саме — хочуть зробити його віцеконсулом у Конґо або в республіці Чад, до вибору. Саме з тієї республіки вже й написали, щоб їм переслати фотознімку кандидата та і нові особисті подробиці, як ріст, вагу і стан його здоров'я...

І в цьому місці наш дипломат розгубився, упав на дусі . . . Як відомо, колеґу Славка Курдидика Господь Бог милує добрим здоров'ям і солідним виглядом — хлопець має 6 стіп та 3 цалі і 230 фунтів живої ваги. Такого віцеконсула кожна африканська держава прийме з відкритими раменами, але його кар'єра може швидко закінчитись в . . . казані з окропом. В кожному разі, я порадив другові, щоб перед виїздом на свій новий пост, зробив завіщання, попрощався з родиною і влаштував у Клюбі ще один, мабуть таки останній, літературний вечір.

Отак чуєш або вичитаєш, що цей чи той зробив кар'єру, доробився маєтку чи здобув блискучі мистецькі успіхи, — а ти, малий фейлетоністе, пишеш та й пишеш свої „джовки", як писав їх 10 чи 20 літ тому, і далі стоїш на місці, не рухаєшся, бо ж відома річ, що під стоячий камінь вода не відпливає . . . Ред. Іван Кедрин сказав раз таку глибоку сентенцію, нібито на мою адресу: „Ніколи не зробить великої кар'єри, хто вродився на малого фейлетоніста!" Трохи мені омкно з цього приводу, це факт, але я потішаю себе тим, що можу радіти успіхами інших.

Ікер

СВОБОДА SVOBODA

SUBSCRIPTION RATES:

One year	$ 12.00
Six months	6.25
Three months	3.25

Jersey City & Foreign Rates:

One year	$14.00
Six months	7.50
Three months	4.00

For UNA members monthly 65¢

ПЕРЕДПЛАТА:

На рік	$12.00
На пів року	6.25
На три місяці	3.25

В Джерзі Сити і закордоном:

На рік	$14.00
На пів року	7.50
На три місяці	4.00

У СТОРІЧЧЯ ШЕВЧЕНКА

Дітройт готовиться до відзначення 100-ліття смерти Т. Шевченка

Дітройт, 7-го лютого 1961 (В. П.) — Створений в кінці січня ц. р. Діловий Шевченківський Комітет розгорнув широку акцію в підготовці до відзначення 100-ліття смерти Тараса Шевченка. Вже відбуто декілька засідань, на яких намічено плян підготови та цілости відначення.

В цілі організації та інформації громадянства видано такий комунікат:

КОМУНІКАТ

В березні місяці ц. р. минає 100 літ від дня смерти найбільшого сина України Тараса Г. Шевченка. 1961 рік для українців у вільному світі проголошений Шевченківським Роком. Шевченківські Роковини відзначуватимуть українці на всіх континентах свого поселення, а на Рідних Землях так, як це дозволить їм московсько - большевицька дійсість. Ми, що живемо поза межами України ,повинні відзначити ці Великі Роковини так, як годиться членам політично - зрілої та культурної Нації — гідно, достойно, масово та об'єднано.

З поручення Централі УККА й заходами Метрополітального Відділу УККА в Дітройті з Федерацією Українців Стейту Мишиґен, на ширших нарадах з делеґатами Організацій Метрополії Дітройту, відбутих в суботу, 28 січня 1961 року, створено Діловий Шевченківський Комітет із 41 особи.

Завданням його є влаштувати Величаву Академію Шевченка в Дітройті, яка відбудеться в неділю, 19 березня 1961 року, в год. 2.30 по пол. в Авдиторії Форда, при вул. Джефферсон і Вудвард.

Для проведення підготови Академії Комітет покликав до дії 5 окремих комісій.

1. Комісія Зовнішніх Зв'язків — голова адв. І. Корній;
2. Мистецька Комісія — голова С. Віхар;
3. Пресово - Інформативна Комісія — голова ред. В. Несторович;
4. Фінансова Комісія — голова В. Довгань і
5. Технічна Комісія — голова М. Мойсюк.

Президію становить голова Метрополітального Відділу УККА та голови окремих Комісій.

До складу Почесної Президії запрошуємо все Всеч. Духовенство наших Церков.

Комітет зарезервував місця для тих Організацій, які з будь-яких причин не були заступлені на Нарадах.

Національним обов'язком кожної української Установи взяти активну участь у підготові Академії.

Всі діючі Організації нашої Метрополії та все Українське Громадянство закликаємо стати спонзорами Академії.

Для зголошення представника до Комітету просимо кликати: д-р Г. Тренд. Тел. ТУ (Ті Ю) 2—1159.

Спозорські зголошення до: В. Довгань, Тел. ПР (Пі Ар) 1—1763 і до: В. Дідик, Тол. ЛУ (Ел Ю) 2—4916.

Про дальший хід підготови та про всі інші справи інформуватимемо Організації та Громадянство відповідними листами, пресою та радіопередачами.

Діловий Шевченківський Комітет

Шевченківський Рік в Сиракюзах, Н. Й.

З почину місцевого Відділу УККА під проводом голови інж. Мирона Сидоровича та на передодні роковин Державности і Соборности — 20 січня створився тут широкий Громадський Шевченківський Ювілейний Комітет, що його очолив мґр Ілля Городецький. Як його заступники до Комітету увійшли пп.: проф. Яків Гурський, мец. д-р Іван Завадикут, Іван Пігуляк та Тихон Трускало, а як секретарі пп.: Михайло Середович і інж. Юліян Копко. Заплянована працю розділено на поодинокі секції, що їх очолили:: молодечу — п. мґр. Марія Логаза, лекторську — проф. Григорій Яловий, імпрезову — п. Роман Шаран, будови пам'ятника — п. Іван Пігуляк, фінансову — одв. д-р Микола Врублевський, названня вулиці Шевченка — о. Йосиф Шалока, інфармаційно - пропаґандивну — д-р Михайло Логаза та Шевченківського Фестивалю Молоді — мґр. Михайло Рубич.

В календарі праці Комітету вже усталено наступні імпрези: 12-го березня — Академія Молоді. 25-го березня Велика репрезентаційна Шевченківська Академія та 30-го квітня — Шевченківсньке Свято „Союзу Українок".

Крім цих трьох імпріз Комітет запланував почати Шевченківський Ювілейний Рік Святичним Відкриттям, можливо вже рівночасно з святочним відслоненням вулиці Шевченка у нашому місті при кінці лютого ц. р., 6 публічних доповідей про Шевченка, 4 Літературні Вечори Молоді, присвячені Шевченкові, одну театральну виставу та святочне закмнення Ювілею при кінці року.

Крім цього голова Комітету мґр. Городецький, як бібліотекар в університетській бібліотеці поробив заходи і вже має згоду від місцевих університетських властей на влаштування Шевченківських Виставок в університетській та міській бібліотеках, які будуть відкриті впродовж місяця березня, кожна по 2 тижні у згаданих бібліотеках.

Комітет заплянував теж поширити твори Шевченка серед українських громадян, і вже досні поважне число „Кобзарів — оснсобливо редакції В. Сімовича знайшло собі почесне місце в українських хатах, головно серед учнів Школи Українознавства.

Для повноти образу заплянованих святкувань треба підкреслити, що ціла громада об'єдналась для тої цілі, щоби гідно пом'янути Національного Пророка у 100-річчя Його смерти. В працях беруть участь представники усіх організацій без огляду на віроісповідання чи політично-партійні різниці. Зокрема відрадне явище, що до святкувань приготовляється уся молодь, яка сама групово вивчає твори і життєпис Шевченка, хоч тільки найкращі з-поміж неї виступатимуть на власній Академії в поклоні Українському Генієві.

М. Л.

● **У Португалії** вперше за останнє чвертьсторіччя всі щоденники в столиці краю, Лісбоні, надрукували — за згодою цензури — меморіял, що його зголосили на руки президента Америка Томаса опозиційні партії з вимогою демократизації диктаторського режиму, що його в Португалії завів прем'єр Антоніо де Олівейра Салязар.

● **Королівська обсерваторія** в Единбурґу, одна з найбільших існуючих метеорологічних стацій, дістала депешу з Москви з докладним указанням часу, коли в середу 8 лютого перелітатиме над Единбурґом Спутнік 5-й. Англійські метеорологи дійсно перехопили блиск з того штучного сателіта, але погані атмосферичні умовини не дозволили на ближче спосте-

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Шевченківська виставка в Манітобському університеті

В рамках українського тижня в Манітобському університеті в Вінніпеґу, влаштованого при співпраці департаменту славістики студентами товариств „Альфа Амеґа", „Обнова" і „Іларіон" відбулася в днях 29-го січня — 2-го лютого 1961. Шевченківська виставка в приміщенні Бібліотеки Манітобського університету в Вінніпеґу. Вона складалася з книжок (творів Шевченка й про Шевченка), скульптур (Л. Молододаніна, М. Мухина й Б. Воронюка) та портрету (К. Антонович). Окремо були виставлені фоторепродукції Шевченкових малюнків з відповідними поясненнями (пані Лазечко - Гаас). Серед книжок на увагу заслуговували канадійські видання „Кобзаря" з років 1909, 1918, 1944, 1952-54, 1960.

Виставку відвідали професори, студенти й численні громадяни із Вінніпеґу. Для інформації відвідувачів надруковано окрему летючку-програму з портретом Шевченка п. Антонович і перекладом „Заповіту". Виставка знайшла широкий відгомін у місцевих телевізійних станціях і англомовній пресі. Її значенння також у тому, що всі студентські організації об'єдналисня в її улаштуванні й дижурах.

О. Гриценко — І. Старак

Три поети пишутть „Кредо" про цілі Крайового Культурного Центру в Вашингтоні

Ню Йорк. — Голова дорадчого комітету в справах Крайового Культурного Центру, який плянують збудувати у Вашинґтоні, Роберт В. Давлінґ заявив на зборах окремої асамблеї цього центру в готелі Едісон, що він запросив трьох найвизначніших сучасних американських поетів, щоб написали в поетичній то формі Кредо, в якому була б декларація про цілі цього ж культурного осередку в столиці країни. Ці поети, — це Роберт Фрост, Карл Сандбурґ і Арчібалд МекЛіш. Ініціятори цього почину сподіваються, що це „Вірую" буде поштовхом до того, що його читачі відчують національну гордість із створення культурного осередка в столиці над рікою Потомак. Ще не є відомо, хто з запрошених трьох поетів напише це „Вірую", але всі вони прихильно поставилися до пропозиції бути автором такої поезії. Давлінґ заявив, що запляновании Культурний Осередок має бути готовий вже в 1964-му році. 10-акрова площа оцінена на $10 мільйонів, а цілий осередок має коштувати $75 мільйонів, і в ньому мають бути приміщення для музики, опери, драми і поезії. Давлінґ заявив, що велике число американців, в тому і „половина конґресменів", не бачили в своєму житті дійсного „живого" театру.

ЗОЛОТИЙ ТРИКУТНИК І СТАЛЕВІ ПЕЧІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

щоб очистити повітря, і що це йому вдається — але зменшення продукції високих печей також грає тут якусь ролю.

Найкраще вибратися ввечері на другий бік Моноґагели або Аллеґені і з висоти гори Вашинґтона поглянути на місто. Звідти видно і височезний „Ґалф Билдинґ", вершок якого червоніє або блакитніє, залежно від погоди, і далеку „Катедру Науки", а навпроти „Золотий Трикутник", закінчення півострова, на якому розташоване місто. П'ять років тому це була мішанина найпоганіших будинків, плутанина старих залізничих рейок, болото, старі хати, неужитки. А сьогодні це — гордість міста, один з найкращих міський центрів Америки.. — Наймодерніші хмародери, збудовані з алюмінію, сталі, скла, величавий готель „Питтсбурґ Гилтон", блакитний алюмініовий будинок експозитури стейтового уряду Пенсилвенії, будинки „Ґейтвей Сентер", будинок алюмініової компанії „Алкоа", збудований без ніякого руштовання із алюмінію і т. д. Нові мости, автошляхи, тунель через гору Вашинґтона, підземні переходи з будинку до будинку — дійсно, „Золотий Трикутник".

Місто одягається у вечірні шати, запалюються одне за одним світла, за хвилину вже тих світел сотні тисячі, а то й мільйони... Пливе нестримaним струмом ріка автомобільних прожекторів, горять вогні неонів і на другому березі — над Питтсбурґом почалася ніч.

А вам пригадуються інші красвиди, бачені з іншої гори — з Володимирової гори над Дніпром. Не було там „золотого трикутника", але золотим було ціле місто, разом із золотими банями його церков.

І другий красвид — той, що ви його бачили стільки разів з Високого Замку, коли навкруги простягалися блимаючі світла вашого власного міста — Львова.

За хвилину ви з'їздите вниз, поміж хмародери міста сталевих печей. Всі візії зникнуть. А завтра понесе вас літак понад цими хмародерами, і нові красвиди простягнуться під вами.

Але хоч зникнуть з очей давно бачені візії — з душі вони зникнути не можуть — скільки не прийлось ще б побачити усіх тих „золотих трикутників".

Батьки! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами Батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб забезпечити їй кращу будучність, а вашій громаді у вільнім світі нового свідомого члена!

РОЛЯ МИТР. А. ШЕПТИЦЬКОГО...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ту",' що його очолював ігумен Климентій Шептицький.

Про заснування Покійним Української Богословської Академії у Львові та Малої Духовної Семінарії у Львові ширше не згадую, бо про це є окрема доповідь.

У паризькому польському журналі „Культура" за травень 1960 р. опубліковано лист до редакції цього журналу пера п. Тита Комарніцького, який у зв'язку із заходами про беатифікацію покійного Митрополита Шептицького пише про Великого Покійника ось що:

„Я мав честь пізнати в 1929 р. Митрополита А. Шептицького особисто в Римі, де я був радником амбасади Речі Посполитої при Ватикані. Було це з нагоди з'їзду єпископів Греко - Католицької Церкви, що відбувався під проводом Митрополита в Українській Колегії... Митрополит Шептицький зробив тоді на мене дуже глибоке враження. У розмові показав себе людиною великої культури (він був великим знавцем французького малярства). Під кожним оглядом був він людиною Заходу. У Ватикані Він користувався великою повагою, де, як це нераз міг я ствердити, наша боротьба з Митрополитом спричинювала нам великі шкоди".

Ця цитата з листа поляка що був радником польської амбасади при Ватикані, дуже вимовна і підкреслює велику индивідуальність нашого Митрополита та вповні Ним заслужену пошану серед чужинців не тільки в Римі, але і у цілій Західній Европі.

Покійний Митрополит Шептицький завжди робив велике враження своєю великою особистою культурою на всіх чужинців, що його відвідували у Львові. А їх було не мало.

За всю цю велику працю та заслуги для української національної культури галицькі українці відзначали Митрополита Андрея найбільшими почестями, якими розпоряджали. Тому Покійний Митрополит був почесним членом „Просвіти", мав почесне членство і дійсне членство в Науковому Т-ві ім. Шевченка, почесне членство в „Сільському Господарі" і почесне членство в Т-ві „Рідна Школа".

Покійний дуже живо цікавився всіми українськими громадськими й політичними справами, але на політику не впливав і не мав охоти впливати.

Одинока справа політичного характеру, яку Митрополит заініціював і провів у життя, це було заснування Українського Католицького Союзу, що його Покійний уважав за неполітичну установу. Для цього мав Він поважні мотиви, але це належало б радше до моїх споминів, ніж до цієї доповіді.

Покійний у 1941 році прийняв почесне головство в Українській Національній Раді у Львові, яку фактично вів і очолював пок. д-р Кость Левицький, а яку німці розв'язали.

Толеранція Покійного в релігійних справах була велика. За нацистичної окупації Він врятував від заглади поважне число жидів. Відвагу мав Покійний небуденну. Проти нищення жидів нацистами видав Пастирський лист під назвою „Не убий!".

Підсумовуючи все вище сказане, треба ствердити, що Покійний за час своєї пастирської та громадської праці глибоко врісся в український грунт і став одною з найбільших українських постатей свого часу.

(Кінець)

● РОЗШУКИ ●

Хто міг би подати інформації про о. ПАВЛА ПРОЦЬКА із Речигова, біля Комарна, Зах. Україна (був священиком у Стемфорді), або його сина Богдана Процька і доньки Нелі. Хто знав би про них або вони самі, прошу писати на адресу:
Олена ГУМЕННА
883 Montgomery Street
Jersey City, N. J.
Шукає за ними Анастасія Масцюх.

ВАСИЛЬ КУЛАКЕВИЧ, із села Чаплі, пов. Самбір, пішов на Другу Світову Війну й слід по ньому пропав. Його дружина й діти пошукують його. Хто знав би дещо про нього, або він сам, якщо живе, прошу подати відомість до:
W. HALICH
910 N. 20th Street
Superior, Wis., USA

Брат Павло Нос пошукує у важливій справі рідну сестру МАРІЮ БІЛИНСЬКУ (дів. прізвище Нос) із села Желехів Великий, пов. Камінка Струмілова. До Америки виїхала перед першою світовою війною і жила правдоподібно в Ню Йорку. Хто знав би про неї і її дітей, або вона сама, прошу писати на адресу:
A. SADYCZAK
2448 Danforth
Detroit 12, Mich.

Текстильний промисл домагається обмежити імпорт текстильних матеріялів

Вашингтон. — В сенатській підкомісії закордонної торгівлі ведуться переслухання у справі обмеження імпорту текстилій, бо це спричинює велику шкоду домашньому промислові. В цій справі зізнавали вже представники бавовняної і вовняної промисловостей Роберт Т. Стівенс із стейтів Нової Англії і Дж. М. Чітгем із Джорджії, які говорили про банкруцтво американських фірм, якщо уряд не збільшить мита на імпортовані текстильні товари. Четгем сказав: „Або мусимо зліквідувати підприємства у ЗДА, або перенести їх поза кордони цієї країни", бо не можемо конкурувати з дешевшими закордонними товарами. Подібно зізнали і представники інших текстильних фабрик. Ли не єдиний представник японських імпортерів Майк М. Масаока обороняв протилежне становище, і сказав, що американський текстильний промисл не мусить домагатися обмеження імпорту текстильних товарів. Президент Кеннеді недавно заявив, що він є противником обмежень закордонної торгівлі, яку в інтересі країн вільного світу треба збільшити, щоб скріпити економіку вільного світу. 6-го лютого Президент відкинув домагання збільшити мито на шнури і линви, заявивши притому, що імпорт цих товарів не загрожує домашній промисловості.

Флемінґ повідомляє про об'єднання двох великих банків Канади

Оттава. — Міністер фінансів Доналд Флемінґ повідомив Палату Громад про запляноване об'єднання двох великих банків: Канадійського Торговельного Банку і Імперіяльного Банку Канади. Це буде найбільше об'єднання банків в Канаді, бо Канадійський Торговельний Банк є на третьому місці щодо висоти капіталів, а Імперіяльний Банк Канади стоїть на шостому місці. Це заплановане об'єднання банків мають затвердити власників паїв обидвох банків на загальних зборах. 31-го жовтня 1960 р. Канадійський Торговельний Банк мав майна $3,155,274,-000, а Імперіяльний Банк Канади — $1,057,706,000. Новий банк називатиметься Канадійський Імперіяльний Торговельний Банк і матиме 1,203 філій в Канаді і 19 закордоном, а його майно виносило на основі даних із 31-го жовтня 1960 р. — $4.212,980,000; об'єднаний банк буде другим банком в Канаді щодо скількости капіталів.

● Д-р Джофрі Франсіс Фішер, недавній голова Англіканської Церкви, проголосив рішуче спростування газетних пліток, начеб він тому зрікся свого становища, що хоче підпорядкуватись католицькій юрисдикції римського Папи. Архиєпископ Фішер заявив, що хоч існують такі абсурдні твердження, в які не повинна вірити інтелігентна людина, проте вони таки інколи знаходять віру, — як це може бути в цьому випадку.